

VÄINÄMÖISENKENTTÄ HISTORIASELVITYS JA KEHITTÄMISSUOSITUKSET

LIIKUNTAVIRASTO

MAISEMA-ARKKITEHTITOIMISTO NÄKYMÄ OY

VÄINÄMÖISENKENTTÄ

Historiaselvitys ja kehittämissuosituks

Julkaisija	Helsingin kaupungin liikuntavirasto
Kirjoittajat	Reeta Pellinen ja Tiina Perälä, Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy
Taitto	Reeta Pellinen, Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy
Kuvat	Helsingin kaupunginarkisto, Helsingin kaupunginmuseon kuva-arkisto, Museoviraston kuva-arkisto, Topografikunta, Kai Jääskeläisen kotialbumi, nykytilan valokuvat Niina Alapeteri, Reeta Pellinen ja Tiina Perälä 2012-13.
ISBN	978-952-272-470-0
ISSN	0786-2474
Etukannen kuva	Näkymä Väinämöisenkentälle. Kai Jääskeläisen kotialbumi.

Johdanto

Väinämöisenkenttä sijaitsee Helsingissä, Etu-Töölön kaupunginosassa. 1930-luvulla rakennettu kenttä on säilynyt pitkälti alkuperäisessä asussaan. Alueen perushahmon muodostavat pelikenttä ja sitä kahdelta sivulta reunustavat lehmusrivistöt sekä kentän vieressä, hieman ylemmällä maastotasolla sijaitseva pienempi pelikaukalo. Hiekkapintainen pelikenttä liittyy saumattomasti ympäröivään Hietakannaksen puistoon.

Arkistolähteiden perusteella selvityskohteena olevasta kentästä on ajan saatossa käytetty erilaisia nimiä; mm. *Väinämöisenkadun kenttä*, *Väinämöisenkadun urheilukenttä*, *Väinämöisen urheilukenttä*, *Väinämöisen kentät*. Tällä hetkellä voimassa on Helsingin kaupungin liikuntalautakunnan päätös ulkoliikuntapaikkojen nimeämisestä (19.6.2012), jossa kenttä sai nimen *Väinämöisenkenttä*.

Tämän työn tavoitteena on ollut selvittää kentän historialliset suunnittelu- ja rakentamisvaiheet ja kehittyminen, luoda katsaus toiminnan historiaan sekä kartoittaa alueen nykytila. Lisäksi

on arvioitu kentän maisema-arkkitehtonista ja kaupunkikuvallista merkitystä, kuvattu kentän ja sen lähiympäristön vaalittavia ominaispiirteitä ja annettu kehittämistavoitteita.

Arkistotyössä on keskitytty kentän suunnittelu- ja rakentamisvaiheiden selvittämiseen. Selvitystyön aikana on käyty läpi vanhoja karttoja, asemakaavoja, suunnitelmia, valokuvia ja ilmakuvia.

Selvitys on laadittu Helsingin kaupungin liikuntaviraston toimeksiantona Maisema-arkkitehti-toimisto Näkymä Oy:ssä talven 2012–13 aikana. Työstä ovat vastanneet maisema-arkkitehdit Reeta Pellinen ja Tiina Perälä. Työtä on ohjannut ohjausryhmä, johon ovat kuuluneet Antti Salaterä, Hanna Lehtiniemi, Stefan Fröberg, Rauno Pekonen ja Pentti Naumanen liikuntavirastosta. Lisäksi työn kuluessa on oltu yhteydessä Pro Väiski ry:n Pekka Wirmaniin, jolta on saatu arvokasta tietoa mm. kentän toiminnan historiasta.

Selvitystyön kanssa samaan aikaan on ollut käynnissä Väinämöisenkentän kehittämishanke¹, jonka lähtötiedoiksi tämä selvitys on laadittu.

Sisällysluettelo

Johdanto	3
1 Kohteen sijainti ja suunnittelutilanne	7
2 Töölön varhaisia vaiheita	9
3 Etu-Töölön kaavoitus ja rakentuminen	11
4 Väinämöisen urheilukentän suunnittelu- ja rakennusvaiheet	13
5 Toimintaa Väiskin kentällä	21
6 Nykytilanteen kuvaus, säilyneisyys ja arvot	22
7 Kuvaparit	28
8 Kehittämissuosituksot ja rajoitteet	31
Viitteet	35
Lähteet ja kirjallisuus	36

1 Kohteen sijainti ja suunnittelutilanne

Väinämöisenkenttä sijaitsee Etu-Töölössä, 13. kaupunginosassa, Väinämöisenkadun ja Arkadiankadun risteyksessä, lähellä Hietaniemen hautausmaata ja krematoriota. Liikuntaviraston hallinnoiman pelikentän ja kaukalon muodostaman alueen pinta-ala oli vuonna 2012 noin 15 000 m².

Yleiskaavassa 2002 Väinämöisenkenttä ja Hietakannaksen puisto on merkitty kaupunkipuistoksi, ja puistokokonaisuus on arvioitu kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittäväksi alueeksi. Kohdealueella on voimassa 1940-luvulla hyväksytty asemakaavan muutos (nro 2107, 3.3.1942). Kyseiseen kaavaan ei kenttää ole merkitty erikseen, vaan nykyisen kentän alue on osa laajempaa puistoa.

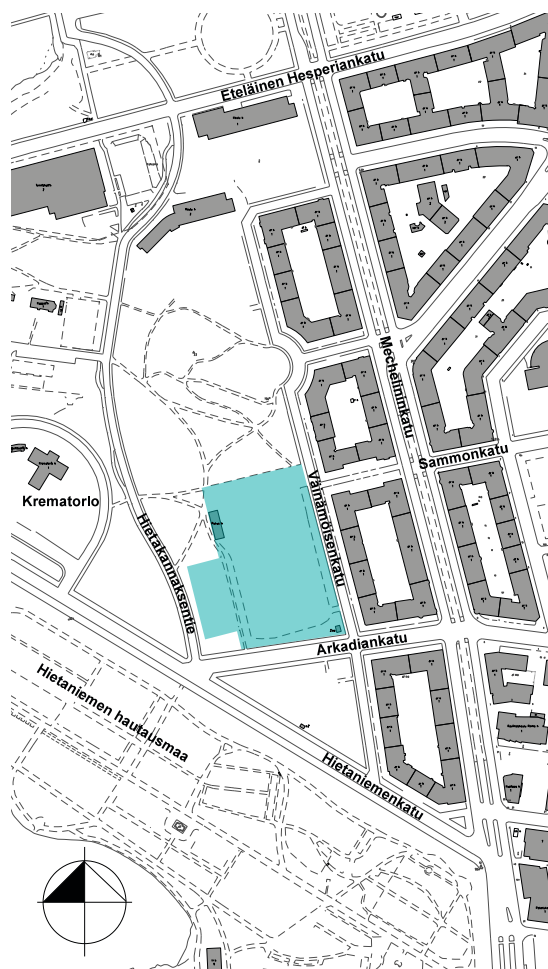
Väinämöisenkadulla ja kentän eteläpuolella sijaitsevassa kolmiopuistikossa on voimassa vuonna 1928 vahvistettu asemakaavan muutos. Väinämöisenkadun ja Mechelininkadun välisten asuinkortteleiden asemakaavan muutos on vahvistettu vuonna 1974 ja Hietakannaksentien ja sen länsipuolisen viheralueen kaavamuutos vuonna 2000.

Selvitysalue on osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä, ns. RKY-kohde. Myös Hietaniemen hautausmaat ja krematorion alue on luokiteltu RKY-kohteeksi.²

Kuva 1. Viereisellä sivulla ilmakuva vuodelta 2012. Kenttä näkyy kuvan keskivaiheilla. KMO

Kuva 2. Väinämöisenkentän sijainti Etu-Töölössä. Sinisellä on merkitty Liikuntaviraston hallinnassa oleva alue. Pohjakartta: KMO

Etu- ja Taka-Töölön alueelle tehty Töölön viheraluesuunnitelma on hyväksytty vuonna 2002. Strateginen suunnitelma ohjaa alueen puistojen ja metsien kehittämistä ja hoidon laatua kaudella 2003–2012. Viheraluesuunnitelmassa todetaan Väinämöisenkentästä, että pelialueiden reunojen viimeistelemättömyys ja epäselvyys hallintokuntien välisessä hoitovastuujassa aiheuttavat epäsiistiä ilmettä. Suunnitelmassa suositellaan urheilualueen ja puiston toiminnallisen ja tilallisen yhteyden vahvistamista. Toimivaa kulkuyhteyttä alueen läpi Väinämöisenkadulta Hietakannaksentielle pidetään tärkeänä.³

Kuva 3. Valokuva Hietakannaksen ja nykyisen Väinämöisenkentän alueelta vuodelta 1907. HKMKA.

Kuva 4. Valokuva vuodelta 1908 nykyisen Väinämöisenkentän pohjoispuolelta. Taustalla vasemmalla näkyvät koleraparakit (Runeberginkatu 14 - Arkadiankatu 25). HKMKA.

2 Töölön varhaisia vaiheita

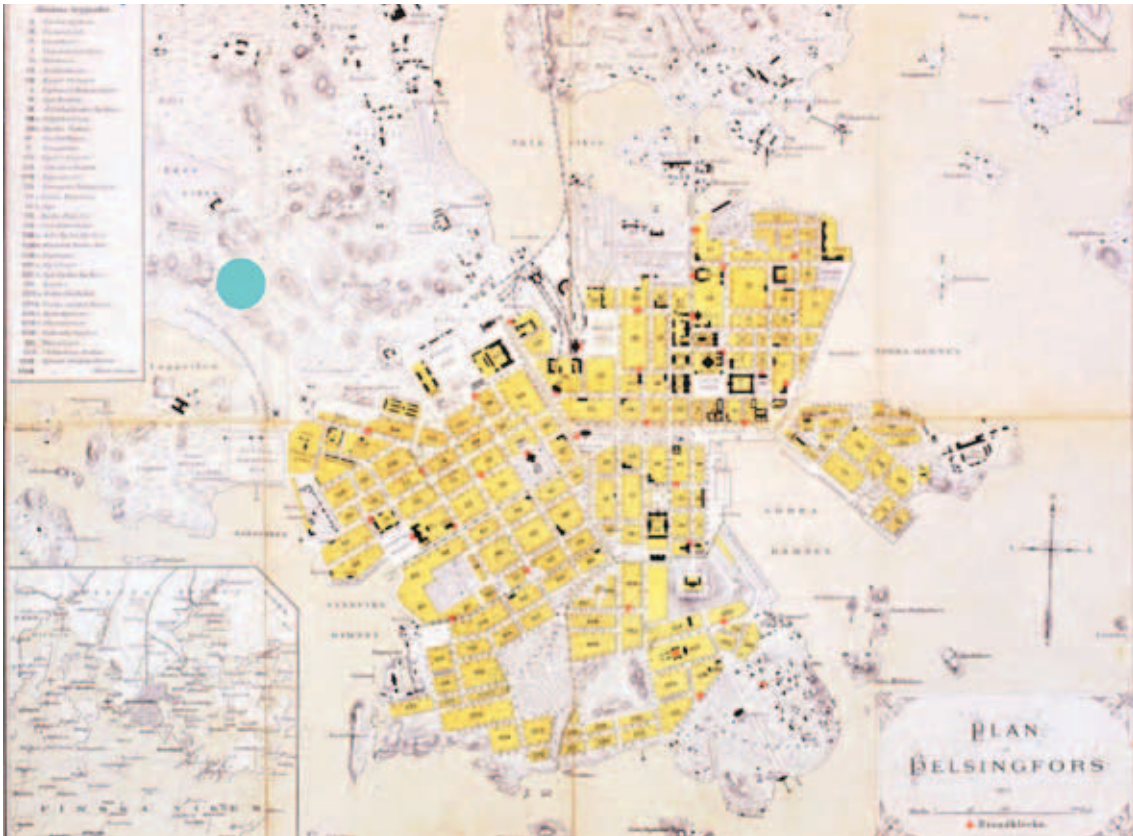
Töölö oli alkujaan maalaishylä, joka käsitti koko nykyisen kantakaupungin alueen. Alue oli metsäistä ja kalliosta takamaata; nykyisen Töölönlahden rannoilla sekä Taka-Töölön ja Alppiharjun välisessä laaksossa oli myös pelloiksi ja laitumiksi kelpavaa maata. Metsistä saatiin puuta poltettavaksi ja rakennustarpeiksi. ⁴ Helsingin kaupungin perustamisaikaan 1500-luvun puolivälissä oli Töölö yhä maaseutua. Kun myöhemmin vuonna 1640 kaupunki siirrettiin Vironniemelle, liitettiin Töölön kylä uuden Helsingin lisämaaksi. ⁵

Jo vuonna 1642 Vironniemellä tehtiin maanmittauksia ja aluetta jaettiin kortteleiksi sekä

tonteiksi. Asemakaavaa laajennettiin ja muokattiin vuosisatojen kuluessa. Vuoden 1808 suuren kaupunkipalon jälkeen Johan Albrecht Ehrenströmin uusima asemakaava loi Helsingin keskustalle sen nykyiset piirteet. ⁶

Kun Helsingistä muodostettiin pääkaupunki vuonna 1812 ja sen väkiluku alkoi kasvaa, syntyi Töölön kaupunkilaisten vuokrataloja ja viljelypalstoja. 1900-luvun vaihteeseen tultaessa oli Töölö jo muuttunut kiinteäksi osaksi jatkuvasti kasvavaa kaupunkia, ja alueen rakentamisen ohjaaminen asemakaavoituksella nähtiin tarpeelliseksi. ⁷

Kuva 5. Helsingin asemakaava vuodelta 1882. Esimerkiksi nykyisen Töölön aluetta ei vielä ollut kaavoitettu. Väinämöisenkentän likimääräinen sijaintipaikka on merkitty sinisellä. KSV/AO.

Планъ расширения по награвленіи къ отъ *Kartta Helsingin kaupungin*
 вероугаду горо а Гелсингфорса *luoteisesta laajennuksesta.*
PLAN:TIL:UTVIDGNING: AF:
:HELSINGFORS:STAD:
:EMOT:NORDVEST:

3 Etu-Töölön kaavoitus ja rakentuminen

Töölön alueen kaavoituksesta järjestettiin Suomen ensimmäinen asemakaavakilpailu vuonna 1898. Varsinainen asemakaava annettiin laadittavaksi kilpailussa menestyneille Lars Sonckille ja Gustav Nyströmille. Asemakaava valmistui 1902 ja se vahvistettiin 1906. Kaavan vahvistamisen yhteydessä muodostettiin Helsingin kaupunginosat XIII ja XIV (Etu-Töölö ja Taka-Töölö).⁸

Alueen asemakaava toteuttaa 1900-luvun alun kaupunkisuunnittelun tavoitteita, vaikkakin siitä tuli kahden eri arkkitehtisukupolven edustajan kompromissi. Katuverkosto ja korttelirakenne on lähtökohtaisesti orgaaninen ja hyödyntää maastonmuotoja. Säteittäisten katujen keskipisteenä on Temppeliaukio. Katujulkisivut muodostavat yhtenäistä kaupunkikuvaa. Rantavyöhykkeitä oli tässä ensimmäisessä asemakaavassa jätetty viheralueiksi, mutta muuten puistoja oli vain vähän.^{9,10}

Töölön asemakaavaan tehtiin myöhemmin tarkennuksia ja uudistuksia; mm. puistoille järjestettiin enemmän tilaa. Vuoden 1916 kaavamuutoksessa on jo näkyvissä laaja puisto sekä pelikenttä Mechelininkadun varren kortteleiden takana, nykyisen Hietakannaksentien molemmin puolin.¹¹ Etu-Töölön katuverkko ja korttelirakenne rakentuivat pitkälti ensimmäisen asemakaavan mukaisesti, pääosin 1910–20-luvuilla.

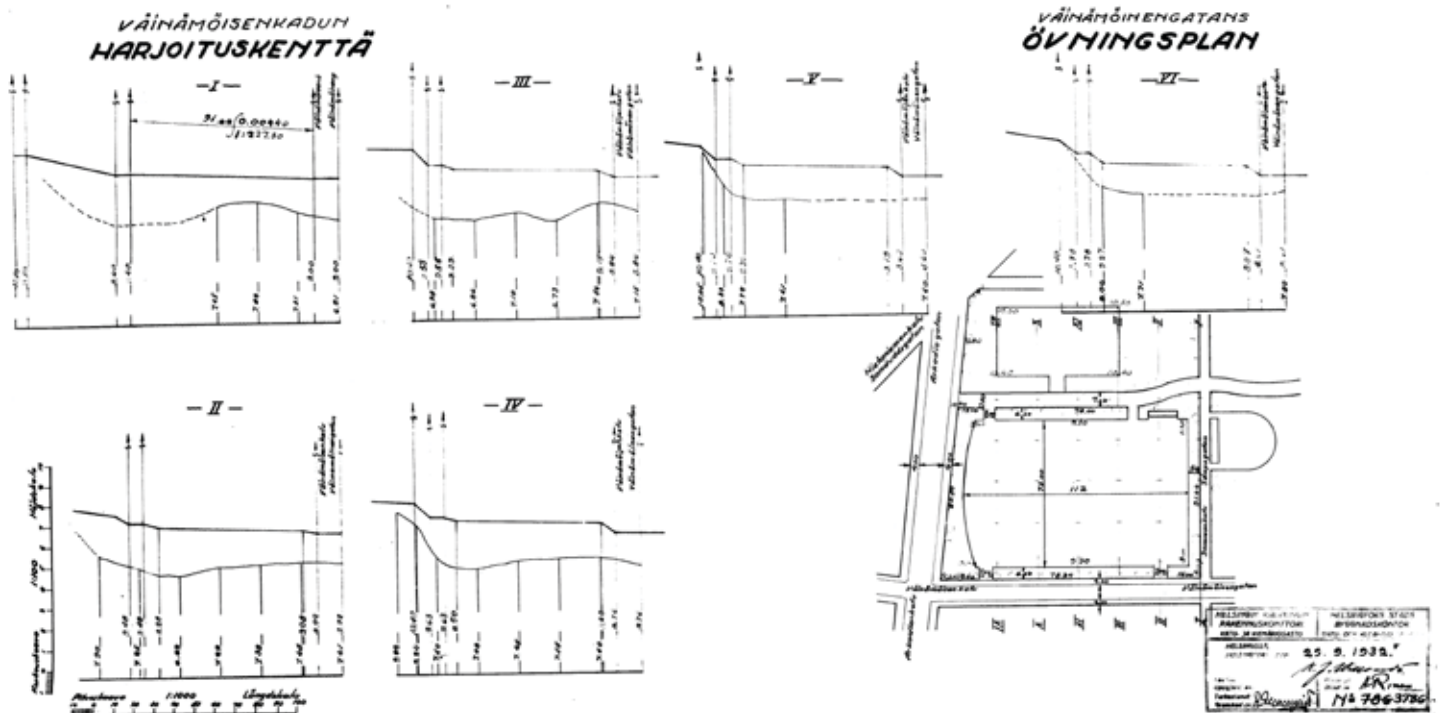
Kuva 6. Viereisellä sivulla Gustav Nyströmin ja Lars Sonckin laatima vuoden 1906 asemakaava. Kenttää ja puistoa ei vielä näy kartalla. KSV/AO.

Kuva 7. Asemakaavan muutosehdotus 1915. Ei toteutunut sellaisenaan, mutta Arkadiankadun pohjoispuolelle on jo muotoutunut paikka puistolle ja kentälle. KSV/AO.

Kuva 8. Asemakaavan muutospiirustus 1916. Kentän sijaintipaikka vakiintuu. KSV/AO.

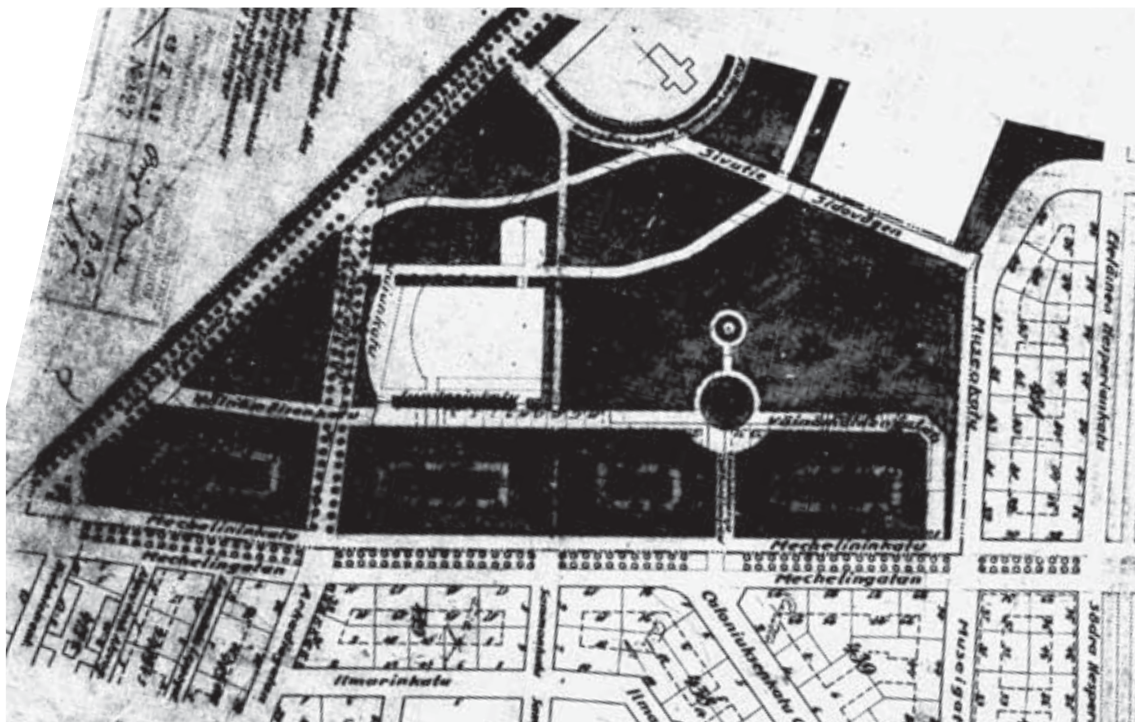
Kuva 9. Vuonna 1932 päivätty Väinämöisenkentän suunnitelmapiiustus. KPOA.

Kuva 10. Kortteleita nro 413, 420, 421, 433 ja 434 käsittävä asemakaavan muutospiirustus vuodelta 1928. Katulinjaukset, katupuuistutukset ja kentän sijainti vahvistuvat. KPOA.

Viereisellä sivulla:

Kuva 11. Näkymä Mechelininkadun tienoilta krematoriumin suuntaan 1920-luvun lopussa. Asuinkorttelit ja kenttä rakentuvat vasta myöhemmin. HKMKA.

Kuvat 12 - 14. Väinämöisenkadun asuinkortteleiden rakentamista 1930-luvun alussa sekä vastavalmistuneet rakennukset ja kentän kulmaus. MVKA.

4 Väinämöisenkentän suunnittelu- ja rakennusvaiheet

Nykyisen Väinämöisenkentän paikalla, silloisen Jupiterinkadun ja Sivutien välisellä alueella, näkyy vuoden 1916 asemakaavan muutospiirustuksessa (kuva 8. s. 11) puistoon liittyvä pelikenttä. Jo vuonna 1915 päivätyssä ehdotuksessa paikalla oli kenttä, vaikkakin hieman erityyppisenä. 1928 valmistui kaavamuutos koskien Etu-Töölön kortteileita 413, 420, 421, 433, 434 sekä Hietaniemen puistoaluetta. Samalla Jupiterinkatu muutettiin Väinämöisenkaduksi.¹² Tässä kaavamuutoksessa vahvistuu jo vuonna 1916 esitetty kentän koko ja muoto sekä sen sijainti Väinämöisenkadun suuntaisesti.

Väinämöisenkadun varren punatiiliset asuinkorttelit rakennettiin vuosina 1934–36. Jo muutama vuosi aiemmin oli suoritettu kadun viemärijoh-
tojen uudistöitä.¹³

Ensimmäinen maininta Helsingin kaupungin kunnalliskertomuksissa¹⁴ liittyen Väinämöisenkenttään on vuodelta 1932. Silloin urheilulautakunta ehdotti, että Väinämöisenkadun varren kenttätöitä olisi aloitettava ”leikki- ja urheilukenttäpuutteen poistamiseksi”. Työt ehdotettiin suoritettavaksi olemassa olevan vahvistetun suunnitelman mukaisesti.¹⁵

Mainitussa vuonna 1932 päivätyssä Väinämöisenkadun harjoituskentän suunnitelmassa näkyy eteläpäädystään kaareva 112x72 metrin kokoinen pääkenttä ja maastossa noin metrin ylemmälle korkeustasolle sijoittuva pienempi sivukenttä. Kentän paikka oli aiemmin ollut varastoalueena, ja avointa tilaa oli käytetty myös omatoimiseen pelailuun ja urheiluun. Hietaniemen hautausmaiden rakentamisen yhteydessä oli paikalle myös tuotu hiekkaa pelejä varten.¹⁶

Sorapintainen kenttä valmistui kesällä 1934, mutta luultavasti jo edellisenä kesänä oli puolivalmiilla kentällä ollut toimintaa. Talvella 1933–34 oli Väinämöisenkentällä ensimmäistä kertaa luistinrata. Yleisurheiluharjoituksia varten rakennettiin varsinaisen pelikentän laitaan 100 metrin pituinen juoksurata ja päätyyn pituus- ja korkeushyppypaikat.^{17,18} Hyppypaikoilla oli hiekkakasat, sen erityisempää varustusta ei yleisurheiluharjoitteluun ilmeisesti rakennettu kentän alkuaikoina.¹⁹ Uudesta kentästä haluttiin valaistu, ja kaupunginhallitus myönsikin rahaa sähköjohdon vetämiseen.²⁰ Asiakirjoista ei käy ilmi, toteutettiinko valaistus heti, mutta valaistuksen rahoittamisesta on maininta ainakin kaupunginhallituksen päätöksissä vuonna 1936.²¹ Valaisinmastoja näkyy myös 1940-luvun alun valokuvissa.

Vuoden 1928 asemakaavassa on esitetty laajennus ison pelikentän länsipuolella. Vuoden 1932 suunnitelmassa (kuva 9. s. 12) samantyyppinen laajennusosa on sijoitettu kentän pohjoispäättyyn, Sammonkadun jatkeen toiselle puolelle. Ilmeisesti tälle alueelle oli suunniteltu yleisurheilun harjoituspaikkoja, mutta se ei käy suoraan ilmi piirustuksesta, eikä niitä ole koskaan suunnitelman mukaisesti toteutettu. Suunnitelmassa on kentän luoteiskulmassa tila pukeutumispaviljongille.

Samanaikaisesti 1930-luvulla kentän rakentamisen kanssa toteutettiin Arkadiankadun ja Hietaniemenkadun kulmaukseen kolmiopuistikko ja ns. Väinämöisenkadun leikkikenttä.^{22,23}

Kuva 15. Väinämöisen leikkikenttä, n. 1940. HKMKA.

Kuva 16. Vuodelta 1961 olevassa valokuvassa erottuu mm. vaijeriaita, jolla kentän pelialue rajattiin. MVKA.

Kuva 17. Väinämöisenkatu 1970-luvulla. HKMKA.

Kuva 18. Kentän pukukoppi, 1976. HKMKA.

Pukeutumistilat

Talonrakennusosastolla laadittiin vuonna 1934 piirustusehdotus Väinämöisenkadun urheilukentän pukeutumispaviljonkia varten.²⁴ Tammi-kuun 1935 lopussa kentälle rakennettiin pieni pukusuoja.²⁵ Kentän käyttö oli vilkasta heti alkuun ja käyttäjämäärät sekä pidettyjen otteluiden määrät kasvoivat vuosittain. Vaatimattomasta pukukoppia ja ”vedenheittolaitosta” ei pidetty riittävinä, ja jo vuonna 1936 yleisten töiden lautakunta oikeutettiin rakennuttamaan kentälle ”täydellinen mukavuuksilaitos”, joka käsitti vesiklosetin ja suihkulaitteet.^{26, 27}

Pukeutumispaviljonkien piirustuksia ei ole tämän selvityksen yhteydessä löytynyt. Vaikka puku- ja huoltotila on uusittu vuosien saatossa moneen kertaan, on sen pitkittäinen hahmo ja sijainti kentän luoteiskulmauksessa säilynyt melko pitkälti ensimmäisten kenttäsuunnitelmien mukaisena.

Kuva 19. Jääpalloa Väinämöisen luistinkentällä vuonna 1954. Taustalla näkyy puurakenteinen katsomo ja pieniä rakennuksia, ilmeisesti huoltotiloja. HKMKA.

Aktiivinen talvikäyttö

Kaupungin ylläpitämien luistinratojen lisäksi Helsingissä oli yksityisten tahojen, lähinnä urheiluseurojen käyttöön luovutettuja luistint ratoja; esimerkiksi vuonna 1937 noin 70 % kaupungin jääkentistä oli seurojen ylläpitämiä. Kaupungin ylläpitämille radoille oli vapaa pääsy, kun taas seurojen kentille oli pääsymaksu. Kiinteistölautakunta teki vuosittain päätökset kenttien luovuttamisesta ja määräsi ehdot, joihin kuuluivat esimerkiksi vuonna 1933, ”ettei mainituilla luistint radoilla saisi lapsilta kantaa 1 markkaa suurempaa pääsymaksua, että radat olisivat, mikäli ei erityistä estettä ollut olemassa, pidettävä aamupäivisinkin auki yleisölle ja ettei vaatteiden säilyttämisestä saisi kantaa 1 markkaa korkeampaa maksua hengeltä”. Koululaisluistelu ohjatuilla liikuntatunneilla oli pidettävä maksuttomana.^{28, 29}

Talvikaudeksi 1933–34 kiinteistölautakunta luovutti Väinämöisenkentän Idrottsföreningen kamraterna -nimiselle urheiluseuralle (HIFK) luistint ratapaikaksi.³⁰ HIFK vastasi kentän luistint radan ylläpidosta aina vuoteen 1999 saakka.

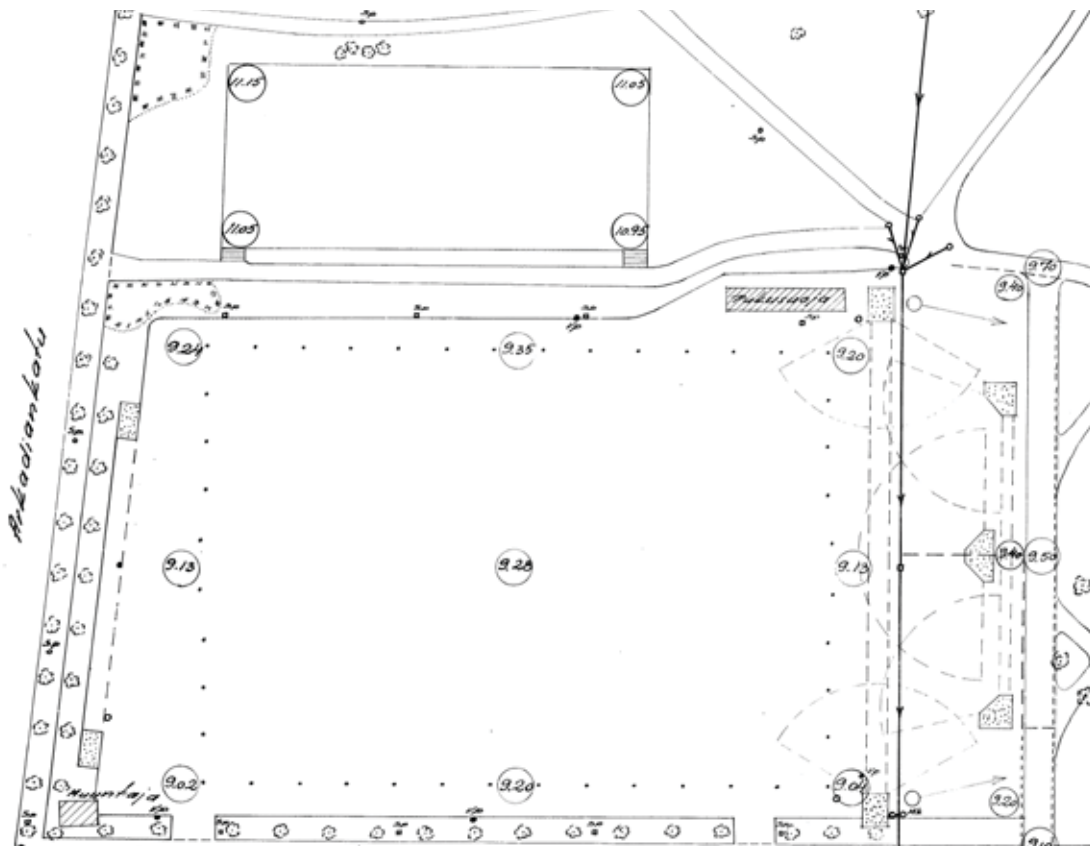
Kuva 20. Ilmakuva vuodelta 1932. Väinämöisenkadun asuinkortteleiden rakentaminen on alkanut. Kentän paikka on varastoalueena. TK

Kuva 22. Ilmakuva vuodelta 1943. Kenttä, pukusuoja ja huoltokopit sekä ympäröivän puiston käytäväverkosto erottuvat kuvassa hyvin. TK

Kuva 21. Alla vuoden 1955 laajennussuunnitelma. Kentän pohjoispäähän sijoitettiin yleisurheilun harjoituspaikkoja koululaiskäyttöä varten. KPOA.

Kuva 23. Viereisellä sivulla ilmakuva vuodelta 1956. Kuvassa näkyy pienemmän pelikentän toteutuminen ja kentän pohjoispään laajennus. TK.

Väinämöisenkentän asema vakiintuu

Vuonna 1936 luotiin Väinämöisenkentän tuleva kaupunkitilallinen luonne, kun kentän kahdelle sivulle, Väinämöisen- ja Arkadiankadun varteen istutettiin lehmusrivit (*Tilia cordata*, 26 kpl).^{31 32} Nämä noin 80-vuotiaat kookkaat puut antavat nykyään kentälle ryhdikkään rajauksen.

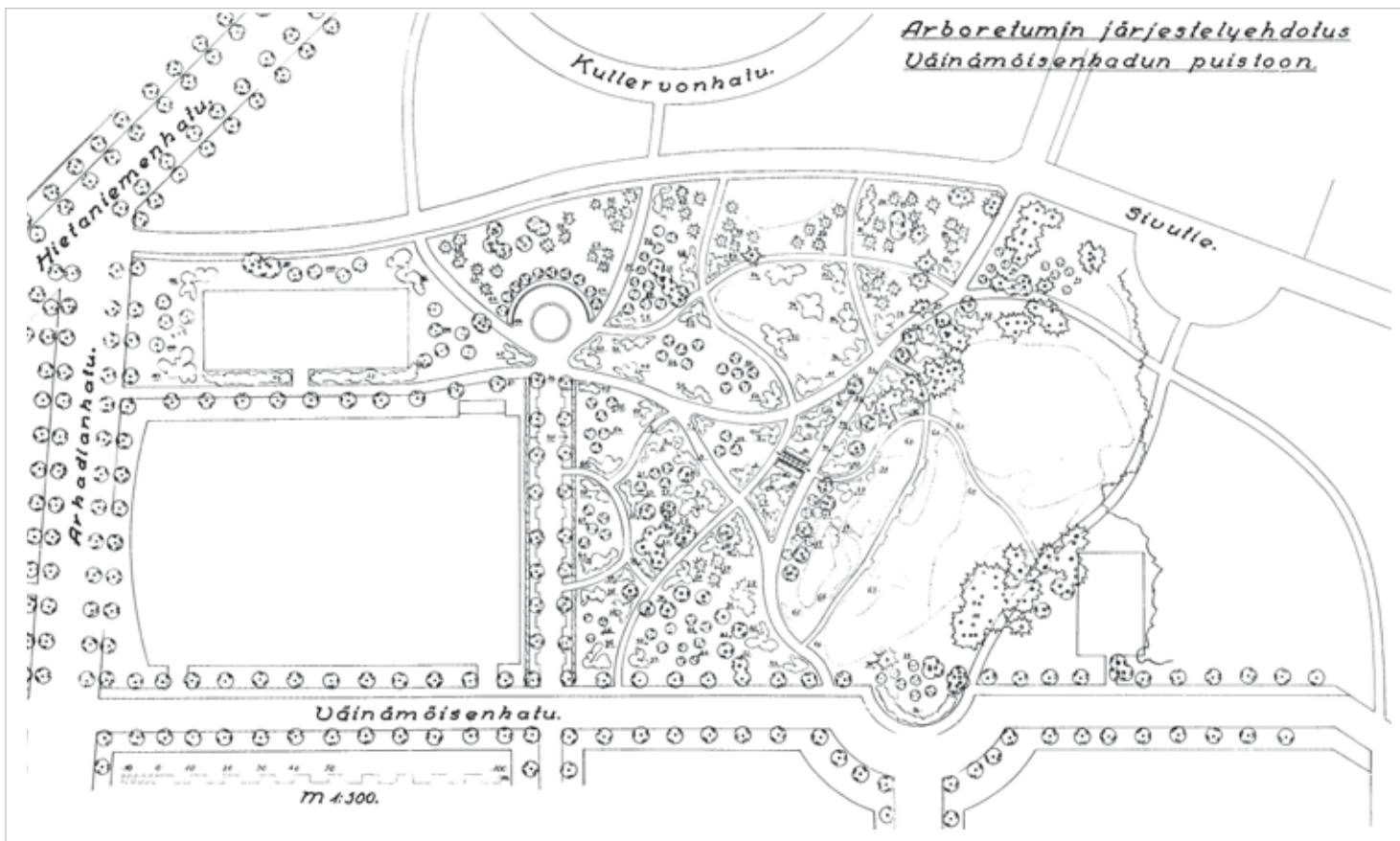
1930-luvun lopulla mainitaan sekä kentän kesä- että talvikäytön olleen vilkasta. Kesäisin kenttä oli pääosin jalkapalloilijoiden käytössä, kun taas yleisurheilun tärkein harjoitus- ja kilpailupaikka oli Eläintarhan urheilukenttä.³³ Vuonna 1938 laajennettiin pukeutumissuojaa, mikä nosti edelleen kentän suosiota. Väinämöisenkentällä pelattiin puulaaki- ja piiri- sekä koululaisotteluita.³⁴

Talvisota aiheutti tauon kaupungin urheilukenttien käyttöön, ja korjaus- ja kunnossapitovarat supistettiin sotavuosina mahdollisimman vähäisiksi. Väinämöisenkentän luistinrata kunnostettiin kuitenkin alkuvuonna 1940 sekä sotaväen

harjoittelua varten että Ruotsiin matkustavan jääpallomaajoukkueen harjoituspaikaksi. Sodan jälkeen kenttä avattiin käyttöön kesäkaudeksi normaalisti ja sodanjälkeisestä talvesta 1941 muodostui ”kansanurheilun kannalta ehkä vilkain mitä Helsingissä koskaan on ollut”.^{35,36} Vasta vuonna 1945 mm. urheilu- ja pallokenttien sekä luistinratojen korjaukseen ja kunnossapitoon suunnattuja varoja korotettiin huomattavasti. Lisäksi myönnettiin erikoismäärärahaa sellaisten kenttien kunnostukseen, joita armeija oli käyttänyt tarpeisiinsa sodan aikana,³⁷ esimerkiksi Väinämöisenkentälle.

Väinämöisenkenttää kunnostettiin sotien jälkeen. Pommikuoppia jouduttiin täyttämään, vuonna 1949–50 uusittiin valaistulaitteet ja aidattiin luistinrata kuten myös Väinämöisenkadun leikkipaikka.^{38,39} Vuonna 1949 on päivitty suunnitelma ”Väinämöisen urheilukentän viereiselle palloilukentälle”. Tämä pienempi kenttä ja kaukalo rakennettiin lopulta ilmeisesti lähinnä jääkiekkoharjoituksia ja -otteluita varten. Vuonna 1951 järjestettiin sähkövalaistus Väinämöisenkadun ja Sivutien (myöh. Hietakannaksentie) väliselle puistokäytävälle,⁴⁰ joka on yhä nykyään tärkeä kulkuyhteys viheralueen läpi.

Kentän urheilukäyttö kehittyi ja vilkastui jatkuvasti. Vuonna 1953 urheilulautakunta esitti kaupunginhallitukselle Väinämöisenkentän käytön parantamista ja haki lisävastuksia luistintatoja ylläpitäville seuroille.⁴¹ Toiveet otettiin huomioon ja kentän monipuolistamista alettiin suunnitella. Vuonna 1955 valmistui kentälle koululaisten urheilupakka.⁴² Urheilukenttää laajennettiin pohjoiseen ja pohjoispäähän sijoitettiin harjoituspaikkoja, mm. erilaisia hyppy- ja heittopaikkoja. Kyseisessä suunnitelmapiirustuksessa on esitetty myös kentän keskialueelle aitalopat, joilla rajattiin jalkapallon pelialue.

Kuva 24. Ote kaupunginpuutarhuri J Arangon laatimasta Arboretumin suunnitelmasta vuodelta 1938. Suunnitelma ei toteutunut. KPOA

Kuva 25. Viistoilmakuva noin vuodelta 1954. Molemmat kentät sekä niiden liittyminen ympäröivään viheralueeseen erottuvat hyvin. HKMKA.

Suomen.		Kasviluettelo:	
I. <i>Alueenmaa:</i>		54. <i>Fagus sylvatica.</i>	
1. <i>Colanthe vulgaris.</i>		55. --- -- <i>atrapurp.</i>	
2. <i>Crotogeomys monspeliensis.</i>		56. <i>Larix europaea.</i>	
3. --- -- <i>fl. herm. pl.</i>		57. <i>Ligustrum vulgare.</i>	
4. <i>Hippophae rhamnoides.</i>		58. <i>Marus tatarica.</i>	
5. <i>Prunus spinosa.</i>		59. <i>Philadelphus coronarius.</i>	
6. <i>Pyrus malus.</i>		60. --- -- <i>aurea.</i>	
7. <i>Rhamnus cathartica.</i>		61. --- <i>grandiflora.</i>	
8. <i>Rosa alba.</i>		62. <i>Picea omorica.</i>	
9. --- <i>fl. herm. pl.</i>		63. <i>Pinus Peuce.</i>	
10. --- <i>conica.</i>		64. <i>Populus tremula.</i>	
11. --- <i>cerif. Blanche Marne.</i>		65. <i>Tilia platyphyllos.</i>	
12. --- <i>fl. herm. pl.</i>		66. <i>Alnus incana.</i>	
13. --- <i>pinifolia.</i>		67. <i>Salix alba.</i>	
14. --- <i>rugosa.</i>		68. <i>Salix caprea.</i>	
15. --- <i>alba.</i>		69. --- <i>negunda.</i>	
16. --- <i>fl. herm. pl.</i>		70. --- <i>europaea.</i>	
17. <i>Sorbus fructuosa.</i>		71. --- <i>schwedleri.</i>	
18. --- <i>rupestris.</i>		72. <i>Amelanchier canadensis.</i>	
19. <i>Taxus baccata.</i>		73. <i>Cornus alba sibirica.</i>	
II. <i>Maanmaa:</i>		74. <i>Erica tetralix.</i>	
20. <i>Alnus glutinosa.</i>		75. <i>Juniperus virginiana.</i>	
21. --- <i>incana.</i>		76. <i>Malva sylvestris.</i>	
22. <i>Betula edulis.</i>		77. <i>Picea abies.</i>	
23. <i>Corylus avellana.</i>		78. <i>Pseudotsuga Douglasii.</i>	
24. <i>Dayana mesereum.</i>		79. <i>Ribes cereum.</i>	
25. --- <i>folia.</i>		80. <i>Salix.</i>	
26. <i>Prunus avium.</i>		81. <i>Salix sibirica.</i>	
27. <i>Juniperus communis.</i>		82. --- <i>Urtica.</i>	
28. <i>Lonicera xylosteum.</i>		83. <i>Alnus mollis.</i>	
29. <i>Picea excelsa.</i>		84. <i>Cydonia japonica.</i>	
30. <i>Pinus sylvestris.</i>		85. <i>Fragaria vesca.</i>	
31. <i>Populus tremula.</i>		86. <i>Larix sibirica.</i>	
32. <i>Quercus robur.</i>		87. <i>Pinus sylvestris.</i>	
33. <i>Rhamnus frangula.</i>		88. <i>Prunus avium.</i>	
34. <i>Ribes alpinum.</i>		89. --- <i>japonica.</i>	
35. <i>Salix acutifolia.</i>		90. <i>Spiraea arguta.</i>	
36. --- <i>altissima.</i>		91. --- <i>collina.</i>	
37. --- <i>umbralis.</i>		92. --- <i>fruticosa.</i>	
38. <i>Sorbus aucuparia.</i>		93. --- <i>salicifolia.</i>	
39. <i>Tilia parviflora.</i>		94. <i>Syringa vulgaris.</i>	
40. <i>Ulmus effusa.</i>		95. <i>Taxus europaea.</i>	
41. --- <i>montana.</i>		96. <i>Tilia japonica.</i>	
42. <i>Viburnum opulus.</i>		97. <i>Thys occidentalis.</i>	
43. --- <i>sterile.</i>		98. --- <i>alba.</i>	
Kerki- ja Etelä-Europpa:		99. <i>Alnus sibirica.</i>	
44. <i>Abies Nordmanniana.</i>		100. <i>Crotogeomys monspeliensis.</i>	
45. --- <i>procumbens.</i>		101. <i>Cornus sibirica.</i>	
46. <i>Arbutus unedo.</i>		102. <i>Euonymus europaea.</i>	
47. <i>Berberis Thunbergii.</i>		103. <i>Perennia.</i>	
48. --- <i>atrapurp.</i>			
49. --- <i>vernae.</i>			
50. <i>Cornus betulus.</i>			
51. <i>Cytisus alpinus.</i>			
52. --- <i>vulgaris.</i>			
53. <i>Euonymus europaea.</i>			

Hietakankaan puiston kehitysvaiheita ei ole tässä selvityksessä tutkittu tarkemmin, mutta kenttäsuunnitelmien yhteydessä on tullut esiin muutamia seikkoja. Alue on merkitty puistoksi vuoden 1916 asemakaavasta lähtien. Vuodelta 1938 on kaupunginpuutarhuri Johan Arangon laatima Arboretumin järjestelyehdotus ”Väinämöisenkadun puistoon”, eli nykyiseen Väinämöisenkadun ja Hietakannaksentien väliseen Hietakannaksen puistoon. Suunnitellun puiston tilarakenne ja polkuverkosto vastaavat hyvin puiston nykyistä tilaa, vaikka paikalle ei koskaan toteutettu puulajipuistoa. Vuonna 1957 urheilulautakunta ehdotti ”tavallisen puiston rakentamista” kyseiselle alueelle, ^{46,47} ja arboretum-ideasta luovuttiin.

Koko 1950- ja -60-lukujen ajan säilyi toiminta Väinämöisenkentällä vireänä. Talvisin koululaiset kävivät luistinradoilla opettajien johdolla ja kentällä ja kaukalossa pidettiin jääpallo- ja jääkiekko-otteluita. Kesäisin hiekkakentän päälajina oli jalkapallo. 1960-luvulla suoritettiin Väinämöisenkentällä perussparannustöitä, mm. valaistus uusittiin vuonna 1967.⁴⁸ Näitä kunnossuunnitelmia ei kuitenkaan ole löytynyt. Väinämöisenkentälle ei valmistumisen jälkeen ole tietävästi tehty mittavia muutoksia.

Löydettyjen suunnitelmien sekä eri vuosikymmeninä otettujen valokuvien perusteella voidaan todeta, että Väinämöisenkenttä vakiinnutti muotonsa ja tilajärjestyksensä varhain ja sen yleisilme on säilynyt pitkälti alkuperäisen mukaisena nykypäivään saakka.

Myöhemmistä vaiheista voidaan mainita vuosina 1996–98 tehdyt kaukalon eli ns. rullalätkäkentän perussparannus- ja pinnoitustyöt. Nykyisen pukusuojan ja huoltoparakin suunnitelmat ovat vuodelta 2004.

Varsinaisen pääkentän ja pienemmän yläkentän välissä on ollut katsomo, joka kääntyvärakenteisena palveli molempia kenttiä ja hyödytti näin ollen sekä talvi- että kesäotteluiden yleisöä. Katsomosta ei ole löytynyt piirustuksia, ainoastaan yksi maininta, että IFK suunnitteli sen laajentamista vuonna 1950.⁴³ Katsomo näkyy esimerkiksi 1950- ja 1970-luvun valokuvissa (kuva 19, s. 15).

Kaupunginhallitus hyväksyi vuonna 1953 Sivutien uudeksi nimeksi Hietakannaksentie ja vahvisti vuonna 1956 kentän nimeksi Väinämöisen urheilukenttä.^{44,45}

Kuva 26. Jääpalloa talvella 1940. MVKA.

Kuva 27. Jääpallo-ottelu Väinämöisenkentällä 1954. Kentän eteläpäädyn pienissä rakennuksissa olivat mm. pukutilat sekä lipunmyynti. HKMKA.

Kuva 28. Lähitalojen poikia kentällä 1950-luvulla. KJ.

5 Toimintaa Väinämöisenkentällä

Seuraavassa on yhteenvetoa Väinämöisen urheilukentän toiminnasta perustuen kunnalliskerptomuksiin sisältyviin mainintoihin ja Pekka Wirmanin haastatteluun⁴⁹.

Väinämöisen urheilukentän rakentaminen liittyi kaupungissa yleisesti vallalla olleeseen liikunta- ja urheilupaikkojen kasvavaan tarpeeseen. Laajentuva tiivis kaupunki ja väkimäärän kasvu loivat tarpeen puistojen ja viheralueiden sekä erilaisten liikuntapaikkojen rakentamiselle. Esimerkiksi vuonna 1934 mainitaan urheilulautakunnan muistioissa, että lähitulevaisuudessa uusien kenttien rakentaminen olisi yhä tarpeellista.⁵⁰

Väinämöisen urheilukentän käyttö vaikuttaa olleen aina sen valmistumisesta lähtien 1960-luvulle saakka aktiivista sekä talvi- että kesäkausina. Kenttä tehtiin alkujaan jalkapalloa sekä jääpalloa ajatellen, mutta tärkeä rooli on ollut myös koululaisurheilulla ja kaikenlaisella vapaa-muotoisella pelailulla ja leikillä. Vehreä puisto, vapaa tila ja pelikentät olivat arvossaan tiiviissä kivikaupungissa, kun lapsia oli paljon, asunnot ahtaita ja harrastusmahdollisuudet rajatut.

Jalkapalloa pelattiin kaikilla sarjatasoilla ja parhaimpina kausina puulaaki- ja piiriotteluita oli kesän kuluessa jopa 250 (vuonna 1938).⁵¹ Talvikauden isäntänä toimi Helsingin IFK, jonka kotikenttänä Väinämöisenkenttä eli Väiski oli 1960-luvulle saakka, jolloin ensimmäiset tekojääät valmistuivat. HIFK:n jääkiekkoilijat pelasivat kaukalossa vuosina 1949–58. Myös Pallo-Pojat pelasivat kotiottelunsa Väinämöi-

senkentällä. Talvisin kentällä järjestettiin otteluiden lisäksi esimerkiksi rusettiluisteluita, joihin nuorimmatkin innolla ja jännityksellä osallistuivat.

Kenttä aidattiin piikkilanka-aidalla, koska luistinaradalle ja otteluihin oli sisäänpääsymaksu. Naapuruston lasten huvina oli keksiä keinoja kentälle pääsemiseksi ilman maksua. Luistelukauden pituus Helsingin kentillä vaihteli vuosittain pakkasien mukaan. Usein kuitenkin Väinämöisenkentän samoin kuin Johanneksenkentän luistinaradat avattiin muita kenttiä aikaisemmin ja suljettiin viimeisinä.⁵²

Kentän luoteisreunassa olleen, pelaajien käyttöön varatun pukusuojan ja suihkutilojen lisäksi kentän Arkadiankadun puoleiseen pätyyn rakennettiin luistelukäyttöä ja otteluiden yleisöä varten pienikokoiset rakennukset, jotka vietiin kesäksi pois. Niissä olivat kentän huoltomiehen tilojen lisäksi lipunmyynti, tyttöjen ja poikien pukutilat sekä mehunmyynti.

Vuonna 2012 kenttä toimi harjoituspaikkana HIFK:n, Kiffenin ja Pallo-Poikien juniorijoukkueille. Myös läheiset koulut pitävät kentällä liikuntatunteja.

Selvitystyön kanssa samaan aikaan on ollut käynnissä Väinämöisenkentän kehittämishanke, jonka tavoitteena on saada kentälle tekonurmi. Kehittämishanke on kolmen urheiluseuran aikaansaama (HIFK Soccer ry, Football Club Kiffen 08 ry, Pallo-Pojat Juniorit ry), ja hanketta on ollut mukana tukemassa Pro Väiski ry.

6 Nykytilanteen kuvaus, säilyneisyys ja arvot

Selvityskohteen nykytilaa on kartoitettu ja analysoitu perustuen syksyn 2012 tilanteeseen.

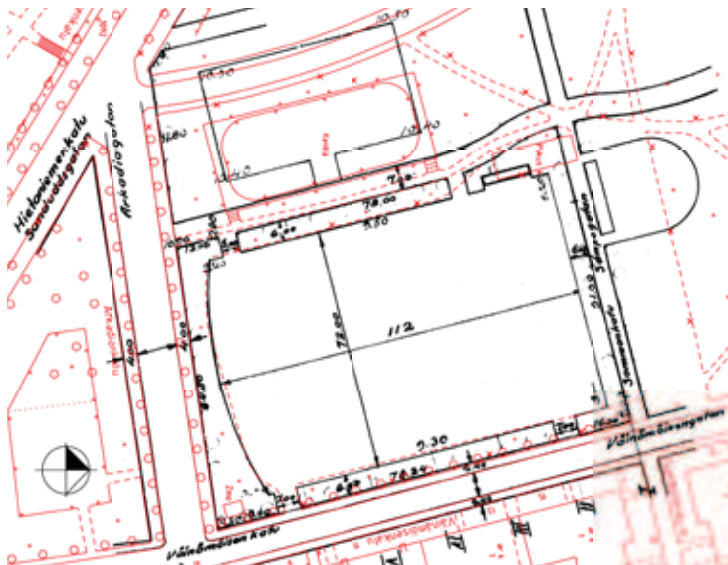
Väinämöisenkenttä sijaitsee Väinämöisenkadun ja Arkadiankadun risteyksessä, lähellä Hietaniemen hautausmaata ja krematoriota. Vain pelikentän ja kaukalon alue on Liikuntaviraston hallinnoima. Sekä asemakaavallisesti että visuaalisesti kenttä on osa Hietakannaksen puistoa, jonka maisematyyllisen ilmeen luovat avoimet nurmialueet, vapaasti sijoittuvat puuryhmät ja maastoa myötäilevät puistokäytävät. Näkymää hallitsee kentän pohjoispuolella kalliolakinen mäki.

Kenttää rajaavat idässä Väinämöisenkatu ja sen varren pitkä punatiilinen asuinkortteli, joka on rakennettu 1930-luvulla. Väinämöisenkadun katujulkisivu on yhtenäinen. Väinämöisenkadun ja Arkadiankadun kulmassa on punatiilinen vuonna 1945 rakennettu muuntamo. Arkadiankadun yli kenttä liittyy kolmiopuistikkoon, jossa on 1930-luvulta lähtien sijainnut leikkipaikka,

nykyiseltä nimeltään Väinämöisenpuistikon leikkipaikka. Lännessä Hietakannaksentie sekä 1-2 metrin ero maaston korkeusasemissa häivyttävät kenttien yhteyttä krematorion puoleisille nurmialueille.

Selvitysalueen vahvin maisemallinen ja kaupunkikuvallinen piirre ovat kenttää kahdelta sivulta reunustavat lehmusrivit. Väinämöisenkadulla on yksinkertainen puurivi, Arkadiankadun reunassa lehmukset on istutettu kentän kohdalla pareittain. Kookkaat lehtipuut luovat kentälle seinämät ja rajaavat tilaa.

Kenttä on likimain samassa korkotasossa Väinämöisenkadun kanssa. Kaukalon korkeusasema on lähellä Hietakannaksentietä. Kaukalon ja kentän välillä on tasoeroa 1-2 metriä ja niiden välissä on nurmetettu ja osin istutettu luiska. Luiskan kiviportaavat ovat nurmeltuneet, vaikka niiden kunto on muuten hyvä. Kallio on lähellä maanpintaa, ja kalliopaljastumia on kentän lounaispuolella ja kaukalon lähellä.

Kuva 29. Panoramakuva Väinämöisen kentältä. NA.

Kuva 30. Ote vuoden 1932 suunnitelmasta asemoituna nykytilannetta (punaisella) kuvaavan karttapiirroksen alle.

Kenttä on kivituhkapintainen. Kaukalo on pinnoitettu ja sinne on käynti Arkadiankadun puoleisesta päädyistä. 1950-luvulla rakennetut yleisurheilun harjoituspaikat eivät ole säilyneet.

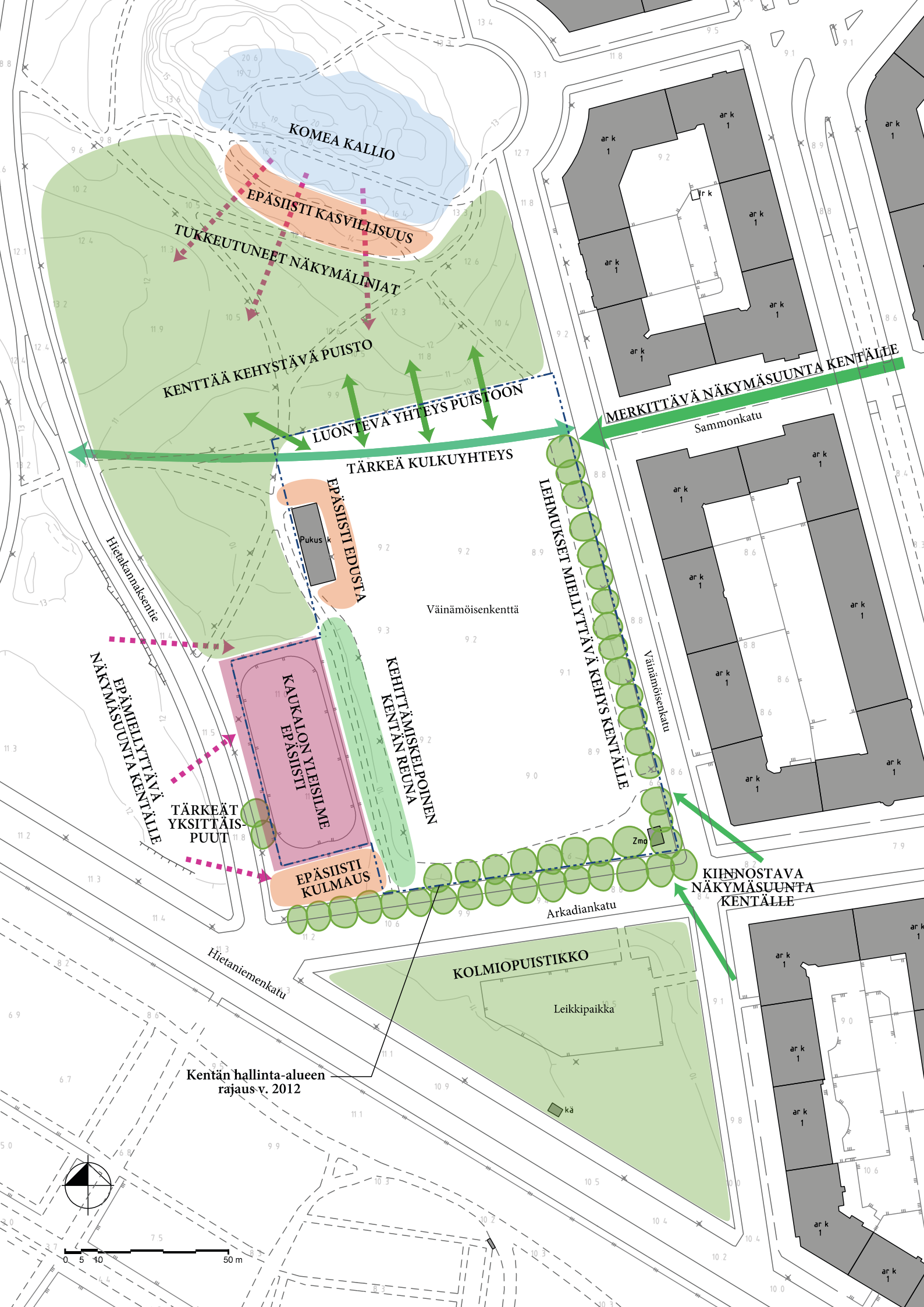
Kentän huoltorakennuksena on puuverhoiltu kontti. Sen edusta on pahoin kulunut pintaveksien puutteellisen ohjauksen takia. Sekä 1930–50-luvun suunnitelmissa että myöhemmissä kartoissa (viimeisenä vuoden 2000 asemakaavanpiirustuksen pohjakartassa) pukutila on aina sijoitettu Sammonkadun pitkän näkymäakselin eteläpuolelle. Nyt pukutila on suurempi, sitä on siirretty pohjoisemmas ja sen pääty ulottuu hieman akselin päälle. Tämä on nähtävissä karttasovitteessa kuvassa 30.

Kentän kadunpuoleisilla reunoilla on noin metrin korkuinen tummanvihreä kolmilankaverkkoaita, joka matalana rakenteena ei erotu maisemassa häiritsevästi. Kentän molemmilla kadunpuoleisilla sivuilla on lisäksi korkeat suojaverkot estämään pallojen karkaaminen. Kentällä

on kuusi jalkapallomaalia, jotka ilmeisesti myös talvisin säilytetään kentällä.

Kenttä ja kaukalo on valaistu korkeilla mastovalaisimilla, puiston valaisimet ovat Victor-mallisia. Kentällä on siirrettävä roska-astia pukusuojan läheisyydessä, puiston alueella on syväkeräysastia sekä City-mallisia puistoroska-astioita. Kentän sivulla on siirrettävä penkki, muita kalusteita ei ole. Kentän reunaan on Sammonkadun kohdalla asennettu puisia pollareita (malli LIV).

Kaukalon ympäristö on ilmeeltään epäsiisti. Pintamateriaalien rajaukset ovat epämääräiset ja asfaltti leviää hallitsemattomasti nurmelle. Kaukalon päätyaitojen lisäksi aluetta kiertää korkea kolmilankaverkkoaita. Kaukalon reunukset ovat epäsiistit ja sotkuiset, ja välialueella on mm. liikennemerkkien betonijalustoja. Aidatun kaukaloalueen eteläpuolella kasvillisuus on villiintynyt hoidon puutteen vuoksi. Tämä johtunee epäselvyydestä ylläpitorajoissa.

Vauriot, ristiriidat ja arvoa heikentävät tekijät

Kaukalo ympäristöineen on epäsiisti. Epämääräisyys pintamateriaalien rajauksissa, sijainti korkeammalla maastotasolla, töhrityt kaukalon laidat ja moninkertaiset aidat aiheuttavat sotkuisen ilmeen ja tukkivat muuten melko avoimien viheralueiden näkymiä.

Hoidon laiminlyönti on aiheuttanut paikoin kasvillisuuden villiintymistä epäsiistiksi.

Pukusuojan ulkonäkö on kulunut epäonnistuneen pintakäsittelyn vuoksi. Pukusuojan ympäristö on epäsiisti ja jäsentymätön ja edusta on kulunut pintavesien syövyttämänä.

Pukusuojan sijainti on säilynyt melko hyvin alkuperäisenä, mutta sen pääty ulottuu nykyään hieman Sammonkadun näkymäakselin päälle.

Kentän valoheittimien pylväävät ovat osin huonokuntoiset tai vinossa.

Kentän eteläpäädyn jäntevä kaari on muuttunut epämääräiseksi.

Kenttää ympäröivän Hietakannaksen puiston maisemapuistolle tyypillinen avoimuus ja kiinnostavat näkymät ovat tukkeutumassa sekä riittämättömän hoidon että harkitsemattomien lisäistutusten vuoksi.

Punatiilinen muuntamorakennus on kärsinyt töhryistä.

Kuva 31. Viereisellä sivulla selvitysalueen nykytilanteen tarkastelu.

Kuvat 32 - 35. Nykytilanteen vaurioita ja arvoa heikentäviä tekijöitä. RP ja NA.

Vaalittavat ominaispiirteet

- Avoin kenttä, jota rajaavat kahdelta sivulta lehmusrivit.
- Kentän alkuperäinen sijoittuminen ja pintamateriaali, 1950-luvun laajennuksen jälkeen säilyneet sommitelma ja koko.
- Kaupunkirakenteellinen ja visuaalinen yhteys kentälle Sammonkatua pitkin Tempelinaukiolta saakka.
- Hietakannaksen puiston avoin luonne, puuryhmät, nurmrinteet ja kalliomäki.
- Kentän liittyminen saumattomasti ympäröivään puistoon.
- Pukusuojan alkuperäinen käyttö ja sijoittuminen.

Arvot

- Kenttä sijaitsee rakennustaiteellisesti arvokkaassa Etu-Töölön ympäristössä ja on olennainen osa sen kaupunkikuvaa ja kaupunkirakennetta.
- Väinämöisenkadun ja Arkadiankadun lehmusrivit ovat merkittävä kaupunkikuvalinen tekijä.
- Kentän hahmo on säilynyt pitkälti 1930- ja -50-luvuilla muotoutuneessa asussa.
- Kenttä liittyy kiinteänä osana Hietakannaksen puistoon, ja ne yhdessä muodostavat tärkeän viheralueen.
- Kentällä on suuri käyttöarvo.

Kuva 36. Arkadiankadun komea lehmuskujanne. NA.

Kuva 37. Hietakannaksen puiston kalliomäki on säilynyt maisemassa. NA.

Kuva 38. Näkymä Tempelinaukiolta kohti Väinämöisenkenttää Sammonkatua pitkin. TP.

Kuva 39. Hiekkakenttä liittyy saumattomasti Hietakannaksen puiston maisemaan. NA.

7 Kuvaparit

Selvityskohteen muutosta ja säilyneisyyttä havainnollistavat kuvaparit. 1900-luvun eri vuosikymmeninä otetuille valokuville on otettu vastaavat nykytilanteen kuvat vuonna 2012 (TP).

Kuvapari 40 ja 41. Väinämöisenkadun puistikon istutukset ja kadunvarsien puut ovat vehreyttäneet miljöötä. Leikkiapaikka on säilynyt alkuperäisen kaltaisena ja paikallaan kolmiopuistikossa. Vanha kuva n. 1940, HKMKA.

Kuvapari 42 ja 43. Kentän luonne ja sommitelma on säilynyt alkuperäisen suunnitelman mukaisena. Vanha kuva vuodelta 1976, HKMKA.

Kuvapari 44 ja 45. Puiston nurmirinteet ja kalliolakinen mäki rajaavat maisematilaa kentän pohjoispäässä samaan tapaan kuin aiemmin. Vanha kuva 1954, HKMKA.

Kuvapari 46 ja 47. Kaukalon paikalla on ollut pienempi kenttä 1950-luvulta lähtien. Nykyiset rakenteet ovat epäsiistit, tukkivat näkymiä ja erottuvat muuten harmonisessa miljöössä. Kadun ja kaukalon välissä näkyvät vanhat puut, joista yksi on kaatunut. Vanha kuva 1976, HKMKA.

8 Kehittämissuositukset ja rajoitteet

Tulevaisuudessa kentän käytettävyyttä parannaessa ja mahdollisessa kunnostuksen suunnittelussa on pidettävä tavoitteena alkuperäisen suunnitelman yksinkertaisen kenttäsommitelman ja hillityn luonteen säilyttämistä. Kentän sijainti kulttuuriympäristössä on huomioitava suunnittelussa. Esimerkiksi pintamateriaalit, värit, kalusteet ja varusteet tulee sovittaa sekä ympäröivään rakennuskantaan että maisemapuiston tyyliin. Kulku- ja näkymäyhteys kentälle Sammonkadun akselia pitkin sekä toiminnallinen ja visuaalinen yhteys kenttää ympäröivään Hietakannaksen puistoon on turvattava. Hallintorajoista huolimatta kentän ja kaukalon aluetta ei voida suunnitella puistoalueesta erillään, vaan niitä on käsiteltävä yhtenäisenä kokonaisuutena.

- Tärkeä säilytettävä puu, jonka kuntoa tai kasvuolosuhteita ei saa heikentää kentän muutoksilla tai millään rakentamisaikaisilla toimilla
- Tavoiteltava hiekkatekonurmen / aidatun alueen raja visuaalisista, kaupunkikuvallisista ja historiallisista lähtökohdista
- Säilytettävä / kehitettävä kulkuyhteys
- Rajapinta, jossa on varmistettava visuaalisen ja toiminnallisen yhteyden säilyminen puiston ja kentän välillä
- Pukusuojan siirto pois näkymäakselilta
- Yksittäisille esim. liikunnallisille toimintavälineille soveltuva alue
- Kehitettävä kaukalo, tarpeellisen ja paikkaan parhaiten soveltuvan toiminnon selvittäminen
- Kunnostettava pukusuoja ja sen ympäristö
- Kehitettävä kentän reuna, tasoeron hyödyntäminen
- Kunnostettava viheralueen osa
- Liikuntaviraston hallinnoiman alueen raja

Kuva 48. Karttatarkastelu Väinämöisenkentän kehittämisen tavoitteista ja reunaehdoista.

Kuvapari 49 ja 50. Alkujaan avoin puistomaisema kentän ympärillä on kasvillisuuden kehittymisen myötä sulkeutunut, mutta yleisilme on säilynyt hyvin. Vanha kuva 1960-luvulta, KJ.

Kentän kehittämislle asetettavia tavoitteita ja reunaehjoja

- Kenttää reunustavat lehmukset on säilytettävä eikä niiden kuntoa tai kasvuolosuhteita saa vaarantaa millään suunnitelluratkaisuilla tai rakentamisaikaisilla toimenpiteillä.
- Uusien pintamateriaalien, välineiden, kalusteiden ja varusteiden tulee muodostaa historialliseen ympäristöön soveltuva harmoninen kokonaisuus.
- Mahdollisen hiekkatekonurmikentän laajuus tulee suunnitella ja rajata siten, ettei se ulotu liian lähelle säilytettäviä puuri-vejä rakentamisen aiheuttaman kaivutyön ja muun haitan vuoksi. Pohjoisreunassa tekonurmikenttä tulee ehdottomasti rajata Väinämöisenkadun lehmusrivin pohjoissimman puun ja Sammonkadun linjan eteläpuolelle.
- Tekonurmikentän aitaaminen tulee tehdä ympäristöön hyvin sopivalla ja eleettömällä aidalla.
- Sujuva kulkuyhteys kentän pohjoispäädyssä Sammonkadun päästä Hietakannaksentielle on turvattava.
- Kentän pohjoispäätä voidaan kehittää pienimuotoisena lähiliikunta-/toimintalueena. Sinne voidaan sijoittaa esimerkiksi yksittäisiä liikuntavälineitä, mutta sekä poikittainen kulkuyhteys että visuaalinen ja toiminnallinen yhteys ympäröivään puistoon on turvattava. Mahdollisuus käyttää rinnettä talvisin pulkkamäkenä on säilytettävä.
- Pukusuojan edusta tulee kunnostaa. Tulevaisuudessa pukusuojan uusimisen tai laajemman kunnostuksen yhteydessä tulee tutkia sen siirtoa siten, ettei pukusuoja ulotu Sammonkadun näkymäakselille.
- Kentän ja kaukalon välistä tasoeroa voidaan hyödyntää esim. istuskelutasojen tai pienimuotoisen katsomon sijoittamipaikkana, mutta kentälle ei voida maise-mallisita ja kaupunkikuvallisista syistä rakentaa katettua katsomoa.
- Kaukalo ja sen ympäristö tulee kunnostaa ja siistiä. Kaukalon käyttöä tulee pohtia myös laajemmin: onko luistelukäyttö aktiivista? Voisiko tilalle ajatella muita toimintoja?
- Ylläpitorajat tulee täsmentää.
- Kentän kunnostussuunnittelu tulee tehdä kokonaisuutena Hietakannaksen puiston kanssa.
- Hietakannaksen puiston avoin luonne tulee säilyttää. Harkitsemattomat istutukset tukkivat näkymiä ja sotkevat maisemapuiston tilasommitelmaa.
- Kolmiopuistikon suunnittelu tulee tehdä yhteistyössä eri virastojen kanssa. Puistikkoa voidaan kehittää esimerkiksi monipuoliseksi leikkipaikaksi tai kaikkia ikäryhmiä palvelevaksi lähiliikuntapaikaksi. Suunnittelussa tulee kuitenkin odottaa lähiliikuntapaikkojen verkostotarkastelun valmistumista.

Viitteet

- 1 Väiski Vihreäksi 2013, joka on Helsingin kantakaupungin jalkapalloseurojen yhteiskenttähanke, HIFK Soccer ry, Football Club Kiffen 08 ry, Pallo-Pojat Juniorit ry
- 2 http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_list.aspx
- 3 Töölön viheraluesuunnitelma 2003-2012
- 4 Heiska & Hongisto s. 5, 6
- 5 Heiska, s.63
- 6 Heiska, s.63
- 7 Heiska & Hongisto s. 12-14
- 8 http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1561
- 9 http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1561
- 10 Kaavakartta 1906
- 11 Kaavakartta 1916
- 12 KHKK 1928, s. 4
- 13 KHKK 1930, s. 143
- 14 Kertomukset Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta 1875-1974. Kaupunginarkisto. Kunnalliskertomukset sisältävät kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen sekä lauta- ja johtokuntien keskeisimmät päätökset. Kaupunginhallituksen nykyisiä tehtäviä hoiti ennen vuotta 1930 rahatoimikamari, jonka tärkeimmät päätökset ovat myös kertomuksissa. Lisäksi kunnalliskertomuksissa ovat virastojen ja laitosten vuosittaiset toimintakertomukset.
- 15 KHKK 1932, s. 163-164
- 16 Wirmanin haastattelu, 22.1.2013
- 17 KHKK 1934, s. 274
- 18 KHKK 1933, s. 277
- 19 Wirmanin haastattelu, 22.1.2013
- 20 KHKK 1934, s. 109, 126
- 21 KHKK 1936, s. 132
- 22 KHKK 1933, s. 123
- 23 KHKK 1934, s. 65, 75
- 24 KHKK 1934, s. 21
- 25 KHKK 1935, s. 270
- 26 KHKK 1936, s. 33
- 27 KHKK 1936, s. 126
- 28 KHKK 1933, s. 265
- 29 KHKK 1935, s. 269
- 30 KHKK 1933, s. 265
- 31 KHKK 1936, s. 26
- 32 Puistokortti
- 33 KHKK 1935, s. 271
- 34 KHKK 1938, s. 33, 330
- 35 KHKK 1940, s. 307, 371-372
- 36 KHKK 1941, s. 203
- 37 KHKK 1945, osa 2, s. 270
- 38 KHKK 1949, osa 1, s. 217, osa 2, s. 291
- 39 KHKK 1950, osa 1. S. 175
- 40 KHKK 1951, osa 1, s. 219
- 41 KHKK 1953, osa 2, s. 204-206
- 42 KHKK 1955, osa 2, s. 262
- 43 KHKK 1950, osa 2, s. 69
- 44 KHKK 1953, osa 1, 196
- 45 KHKK 1956, osa 1, s. 239
- 46 Arvoympäristökohdekortti 2011, Hietakannas
- 47 KHKK 1957, osa 2, s. 264
- 48 KHKK 1967, osa 2, s. 198
- 49 Pekka Wirman on asunut Etu-Töölössä ja Väinämöisenkenttä on ollut hänen lapsuus- ja nuoruusympäristöään. Nykyään hän toimii aktiivisena mm. Pro Väiski ry:ssä. Haastattelu 22.1.2013.
- 50 KHKK 1934, s.177
- 51 KHKK 1938, s. 330
- 52 KHKK 1948, osa 2, s.221

Lähteet ja kirjallisuus

Arkistolähteet

Helsingin kaupunginarkisto, HKA

Kaupunkisuunnitteluviraston asemakaavaosasto, KSV/AO

- historialliset asemakaavat

Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta, vuodet 1927-1974, KHKK

Kiinteistöviraston kaupunkimittausosasto, KMO

- nykytilanteen kantakartta ja ilmakuva

Puistokortisto

Helsingin kaupunginmuseon kuva-arkisto, HKMKA

- valokuvat

Helsingin kaupungin rakennusviraston katu- ja puisto-osaston arkisto, KPOA

- suunnitelmapiirustukset

Museoviraston kuva-arkisto, MVKA

- valokuvat

Topografikunta

- ilmakuvat

Painetut lähteet ja kirjallisuus

Heiska, Kaarina (toim.). Töölö – kotikaupunginosamme. Töölö-seuran 25-vuotisjuhlajulkaisu. Helsinki 1983.

Heiska, Kaarina ja Hongisto, Heikki (toim.). Töölö – kotikaupunginosamme II. Töölö-seura. Helsinki 1988.

Telén, Eva-Lisa. Töölön viheraluesuunnitelma 2003-2012. HKR. Helsinki 2002.

Painamattomat lähteet

Museoviraston Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY
www.rky.fi, 1.2.2013

Haastattelut

Wirman, Pekka. 22.1.2013. Asunut kentän läheisyydessä. Toimii aktiivisesti mm. Pro Väiski ry:ssä

Valokuvat

HKMKA Helsingin kaupunginmuseon kuva-arkisto

MVKA Museoviraston kuva-arkisto

KJ Kai Jääskeläisen kotialbumi.

Nykytilanteen valokuvat vuodelta 2012-13. Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy, Niina Alapeteri, Reeta Pellinen ja Tiina Perälä.

VÄINÄMÖISENKENTTÄ HISTORIASELVITYS JA KEHITTÄMIS- SUOSITUKSET

B1	LIIKUNTAPAIKAT, PIIRIT 1 JA 3	1989	B32	PIKKUKOSKEN UIMARANTA JA SEN LÄHIALUE	2002
B2	LIIKUNTAPAIKAT, PIIRIT 2, 4, 5	1989	B33	VENEIDEN TALVISÄILYTYKSELVITYS	2003
B3	LIIKUNTAPAIKAT, PIIRIT 6 JA 7	1989	B34	AURINKOLAHDEN UIMARANNAN YLEISSUUNNITELMA	2006
B4	VENESATAMAT	1989	B35	KIVIKON LIIKUNTAPUISTON YLEISSUUNNITELMAN TARKISTUS	2006
B5	ULKOILUALUEET	1989	B36	TALIN KARTANO HOITO- JA KEHITTÄMISSUUNNITELMA	2007
B6	TIETOJENKÄSITTELYN KEHITTÄMIS- SUUNNITELMA 1991-1997	1991	B37	RUSKESUON LIIKUNTAPUISTON JA RAT- SASTUSKESKUKSEN YLEISSUUNNITELMA	2009
B7	MYLLYPURON LIIKUNTAPUISTO	1992	B38	KÄÄRMESAAREN YLEISSUUNNITELMA	2009
B8	SALMEN ULKOILUALUE	1992	B39	UIMASTADIONIN MAISEMA- HISTORIAALLINEN SELVITYS	2010
B9	KALLAHDENNIEMI	1992	B40	MALMINKARTANON LIIKUNTAPUISTO JA RATSASTUSTALLI YMPÄRISTÖINEEN, YLEISSUUNNITELMA	2010
B10	SIPOON SAARET	1992	B41	VESIBUSSIEN LAITURIPAikkojen JÄTEHUOLTOSELVITYS	2010
B11	PUKINMÄEN LIIKUNTAPUISTO	1992	B42	HELSINGIN SEUDUN AMPUMARATA- ALUEIDEN KEHITTÄMISEN ESISELVITYS	2011
B12	TUOMARINKARTANO	1992	B43	UIMASTADIONIN ULKOALUEIDEN YLEISSUUNNITELMA	2011
B13	RASTILAN LEIRINTÄALUE	1992	B44	TUOMARINKYLÄN RATSASTUS- KESKUKSEN YLEISSUUNNITELMA	2011
B14	MEILAHDEN LIIKUNTAPUISTO	1993	B45	KOTILUODON PUUTARHA- HISTORIAALLINEN SELVITYS JA KASVILLISUUSINVENTOINTI	2012
B15	PALOHEINÄ JA KESKUSPUISTON POHJOISOSA	1993	B46	MUNKKINIEMEN URHEILUKENTÄN HISTORIASELVITYS JA KEHITTÄMIS- PERIAATTEET	2013
B16	KÄPYLÄN LIIKUNTAPUISTO	1994	B47	VÄINÄMÖISENKENTTÄ HISTORIA- SELVITYS JA KEHITTÄMISSUOSITUKSET	2013
B17	ELISAAREN ULKOILUALUE	1994			
B18	LAAKSO-RUSKEASUO	1995			
B19	PIRKKOLAN LIIKUNTAPUISTO	1995			
B20	HERTTONIEMEN LIIKUNTAPUISTO	1997			
B21	KIVIKON LIIKUNTAPUISTO	1997			
B22	RASTILAN YLEISSUUNNITELMAN TARKISTUS	1997			
B23	RASTILAN JÄTEHUOLTOSUUNNITELMA	1997			
B24	LAAJASALON LIIKUNTAPUISTO	1999			
B25	HIETARANNAN UIMARANTA	1999			
B26	TALIN LIIKUNTAPUISTO	1999			
B27	KAUNISSAAREN ULKOILUALUE	2002			
B28	LÄHTEELÄN ULKOILUALUE	2001			
B29	PIHLAJASAARI	2000			
B30	HELSINGIN ULKOILUREITIT	2000			
B31	VUOSAAREN LIIKUNTAPUISTO JA VIEREISET PUISTOT	2001			